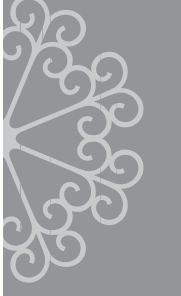




בית מדרש

304

בשבילי הפרשה



פרשת שלח תשע"ח

זמני כניסת השבת



| | |
|-------------------------|------|
| Baltimore, MD | 8:13 |
| Brooklyn, NY | 8:07 |
| Catskills, NY | 8:13 |
| Chicago, IL | 8:03 |
| Johannesburg, S. Africa | 5:04 |
| Lakewood/Deal, NJ | 8:06 |
| London, UK | 8:59 |
| Los Angeles, CA | 7:45 |
| Manchester, UK | 9:16 |
| Monsey, NY | 8:09 |
| Montreal, Quebec | 8:23 |
| Toronto, Ontario | 8:39 |
| Yerushalayim | 7:08 |
| Zurich, Switzerland | 9:02 |

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

שלח לך

מחלל שבת בפרהסיא

במקושר כתיב ויניחוהו במשמר לפרוש להם על פי ה' ובגמ' יודע היה משה שמקושר במיתה אלא שלא ידע באיזה מיתה. וע' תוס' סנה' ע"ח ע"ב אמאי נסתפק והרי סתם מיתה בחנק, ות' תוס' כי מחלל שבת בפרהסיא כעובד ע"ז, ולכן נסתפק אולי חייב סקילה כע"ז. ומבואר בתוס' דהא דמחלל שבת בפרהסיא כעובד ע"ז הוא מה"ת. וע' רש"י סוף פ' שלח לך בשם ר' משה הדרשן, למה נסמכה מקושר לפרשת עבודה זרה לומר לך שמחלל שבת כעובד ע"ז. אבל בגמרא אמרו כן רק על מחלל שבת בפרהסיא.

ומבואר שהמעשה היה בפרהסיא, וע' רש"י ויביאו אותנו, שהיה בא וחבילתו על כתיפו, ומשמע לפני כל העדה, ומקורו בליקוט תש"נ.

וע' ב"ב צלפחד זה מקושר, ובגמ' שטענו בנותיו אם אין הבת כבן תתייבם אמנו.

והנה במרדכי הביא בשם רב יהודאי גאון דאח יבם משומד אין זוקק ליבום, ולא נתפרש בגאונים כ"כ הטעם. (וע' ב"י כי היה סגי נהר). ובמרדכי פ"י דכתיב כי ישבו אחים, ומשמע כי אחים היינו אחים במצוות. וכתבו דלפ"ז כמו דים משומד אין זוקק ה"ח אח משומד אין דין יבום, והקשו א"כ איך אמרו בנות צלפחד תתייבם אמנו, והרי מבואר כאן שהיה מקושר בפרהסיא, ומבואר ברש"י כאן ובתוס' סנה' דמה"ט מחלל שבת בפרהסיא דינו כעובד ע"ז, וא"כ אולי מה"ט אין דין יבום. (ובשלמא לפי האומרים טעם רב יהודאי כי כאילו נתקשה על דעת שלא תיזקק למשומד, או כי אסור מה"ט ליבעל לו ודינו כמו גוי דקאזין פוגעים בו, כ"ז שייך רק לענין יבם משומד, אבל לטעם המרדכי תיקשי).

אכן בעיקר מה שהביאו טעם רב יהודאי גאון דכתיב אחים, הקשה תרומת הדשן אמאי נדרוש אחים במצוות והרי כאן אחים כפשוטו בני איש אחד. וע' אבני מלואים שפי' כוונת רב יהודאי גאון דכתיב כי ישבו אחים יחדו, וביבמות דצריך שירוששים ירושה אחת, ופירושו כי היבם יורש את המת. ולפ"ז "ל דרב יהודאי גאון איירי דוקא אם היבם משומד ולא אם המת היה משומד.

ובעיקר הק' תי' ח"ס דאף שצלפחד היה מחלל שבת בפרהסיא אבל לפני שנהר התודה ושוב זוקק אחיו ליבום.

הערות ותגובות בלשה"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל
bishvileihalacha@themir.org

דברי הבחינו

שלח לך אנשים (ג, ב)
רש"י: למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה שדיברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.

הקשה מרן המשגיח הגה"צ רבי ירר חם ליוואויץ צוק"ל, וכי זה היה עיקר חטאם של המרגלים, שלא לקחו מוסר, הרי עיקר חטאם היה שהוציאו דיבת הארץ רעה? ותירץ, ודאי שעיקר חטאם היה

דברי הימים

יוציאו דיבת הארץ אשר תרו אותה אל בני ישראל. (יג, לב)

סיפר הגה"צ רבי דוב סוקולובס קי צ"ל, חתנו של מרן ראש הישיבה ואב"ד מיר הגאון רבי אברהם צבי קמאי צוק"ל ה"ד:

בעיירה מיר חי יהודי אמיד, בעל בעמיו. נכסיו היו מוצלחים וקרובים לעיר, והברכה היתה שרויה במעשי ידיו, באופן שלא נשקפה כל סיבה שתצדיק שינוי כל שהוא במעךר חייו.

והנה ביום בהיר פשטה השמועה שאותו פלוני מחסל את כל עסקיו ומוכר את מטלטליו. מדוע? היתכן? והתשובה לא איחרה לבוא: אותו יהודי בעל רגש חם החליט לעקור ממקומו ולעלות לארץ ישראל, ארץ הקודש. לחון את עפרה ולקיים בגופו מצות ישוב ארץ ישראל. השמועה הכתה גלים, גלים של חיבה ואהדה למעשהו הנאצל.

בבוא יום הפרידה התאספו בני העיירה להיפרד ממנו ברגשי קודש, בערגה לארץ הנכספת ובקנאה סמויה על שזכה הוא למה שאחרים לא זכו: לעלות לארץ ישראל. אף הוא ענה כנגד המברכים: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה" כולנו יחד, ומשם הועיד פניו ירושלימה.

עברו שבועות ואולי חודשים. האירוע כבר היה נשכח, אלמלי ביום בהיר לפתע פתאום הופיע היהודי בשערי מיר. הוא חזר, שב על עקבותיו. מה קרה? גם הפעם התאספו כל בני העיירה לבית הכנסת, והפעם כדי לשמוע חוויות מארץ הקודש. תיאור מכלי ראשון. וכי מלתא זוטרתא היא? לא מפי השמועה ולא מספרים, אלא מעד ראיה ממש, שזכה לדרוך על עפר הארץ, למשש את אבני הכותל

שהוציאו את דיבת הארץ רעה. אולם, נוסף על כך היתה עליהם תביעה מיוחדת על שלא לקחו מוסר ולא למדו לקח ממעשה של מרים. אחר מעשה מרים שלקתה בצרעת על לשה"ר, היה עליהם לעצור, להתבונן ולהפיק מוסר השכל ממאורע זה, ולא לשוב על חטאה של מרים, אבל "רשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר". ענין זה חידשה לנו חכמת המוסר: בכל דבר שאדם רואה או שומע, יחפש את השורש והעיקר - מה עליו ללמוד מכך, איזה לקח להוסיף, וכך יביא כל לימוד לידי מעשה וינצל מן החטא.

המקודשות ולנשום את אויר הנשמות של ירושלים. עלה האיש על הבימה והחל לספר ולתאר את הארץ הטובה ואת יושביה, את הקודש ואת המקדש, את אוריא דארץ ישראל ואת נועם זיוה. הוא מתאר בפא' תוס, והציבור שומע בשקיקה ושותה בצמא כל מילה. ואז, בשיאו של התיאור, נתכרכמו פניו, והוא עבר בקול נוגה לתאר את המצב הכלכלי הקשה בארץ ישראל. "אבל... אבל", אמר האיש, "לחיות שם קשה מנשוא. אין פרנסה, אין אוכל לפי הטף, החיים קשים וחסרי מוצא". הוא המשיך ותיאר את הדחק ואת לחץ החיים בו שרויים אנשי הישוב - כפי שאכן היה, ולא נתקרה דעתו עד שפלט מפיו את הסימית הקשה: "עדיף להיות כבשה במיר מאשר להיות אדם בארץ ישראל..."

הדברים יצאו מפיו, ולנוכח עיני הקהל המרותק הת חוללה זוועה, האיש חטף כנראה בו ברגע שבץ מוחי, פניו נפלו, כל גופו נשמט והוא החל צונח אט אט ארצה. אנשים ניסו למנוע את נפילתו, אך הוא לא נפל, גם לא התעלף ולא איבד את הכרתו, שריריו התנוונו וקומתו הזקופה הושפלה. תוך רגעים ספורים נותר האיש שרוע על ידיו ועל ברכיו הולך על ארבע, הלוח שהזכיר מאד את הילוכה של ה...כבשה! גם דיבורו ניטל מפיו, והוא לא היה מסוגל יותר לדבר. רק הברות שונות יצאו מפיו, הברות שדמו אף הן להיגוי הקבוע של הכבשים...

רבי דב צ"ל, שחשש ששומעיו יתייחסו לסיפור בספקנות הוסיף כי הוא זוכר שבעודו ילך, בעת שהיה הולך עם בני גילו אל התלמוד תורה, והיו עוברים מול ביתו של האיש, הוא היה במרפסת מוטל נחון על ברכיו וידיו ופולט הברות משונות, והילדים - כמו ילדים - היו מניפים לעברו אצבע מאשימה ומתריסים כנגדו: "נו, אתה עוד תעזי לדבר לשון הרע על ארץ ישראל???"

מתוך הספר "דורש טוב"

עיקר מטרת האדם להיטיב לזולתו

נאמר בהיכל הישיבה ביום הזכרון הפ"א למרן המשגיח זצוק"ל י"ח סיון תשע"ז

מצד המקבל כלל, אלא נתינה לעצמו בשביל הנר תן, שנותן משום שהוא רוצה לתת לאחר וזהו גופא התכלית שהאדם יהא נותן לזולתו נתינה לשם נתינה, והמקבל שנברא לא בשביל טובתו נברא כדי לקבל מהנותן אלא כדי שיהא לנותן למי לתת, שהרי 'חוק הטוב הוא להיטיב', שמוטל על הנותן לתת וזהו מציאותו, שנותן כיון שר צונו לתת, ובהכרח צריך שיהא מי שיקבל הימנו שהרי כך טבע הקב"ה את חוק הבריאה שאם אין מי שמקבל הטוב, אין הטובה שהרי אין למי לתת את הטובה. אבל באמת ההטבה היא בשביל הנר תן שיוכל להיטיב ולא בשביל המקבל. כי על כן נברא מציאות של מקבל ונותן והעיקר שבבריאה הוא לתכלית הנותן, שיהא נותן בתכלית הנתינה והמקבל לשמחתו של נותן נברא כדי שתתקיים מציאות של נותן והוא מהסודות הגדולים של הבריאה מהותו ותכליתו והאדם - בצלם אלוקים ברא אותו להיות גם בו סוד של נותן והדברים עמוקים עיי"ש.

ובדעת תבונות שם הוסיף שבאמת כדי שהמקבל לא יקבל נהמא דכיסופא ולא יהא מתבייש במה שנותנים לו סתם בלא חשבון, אשר על כן צריך שיהא זכאי לקבל הטוב כדי שהקב"ה יוכל להיטיב לו, אבל באמת אין הנתינה מצד שהמקבל ראוי לקבל, אלא מפני מציאותו של הנותן שהרי הקב"ה מצד עצם מציאותו רוצה לתת ולהיטיב עם בריותיו ש'חוק הטוב הוא להיטיב', אלא ששלימות הנתינה הוא כשהמקבל ראוי לקבל, אבל עיקר התכלית הוא רק מצד נתינת הנותן שיוכל להיות נותן, וקבלת המקבל הוא רק בגדר הכ"ת שהנותן יוכל לעשות המוטל עליו כמבואר.

נמצא שמהלך הדברים כך הוא - 'כל הנברא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו'. כל מה שברא הקב"ה לעצמו ברא, ומה שאנחנו מקבלים ממנו ההטבה הוא רק משום ש'חוק הטוב הוא להיטיב', שזהו מצדו יתברך, שהוא רוצה להיטיב עמנו מצד עצם מציאותו, ואינו משום שרצונו להיטיב עם בריותיו למעננו לכבודו ולהנאתו, אלא שמצד עצם מציאותו הוא מיטיב משום ש'חוק הטוב הוא להיטיב'. וזהו גם היסוד של 'טוב עין הוא יבורך' שאת הטובה שמקבלים

הוא מקור הברכה זה שהוא מקבל וזה שהוא נותן הלאה לאחרים. ואמר בזה אאזמ"ר זצ"ל שברכה הוא מלשון בריכה. שבזה מונח כל השפע והטוב, וכדי להעביר מהברכה מהמקור ולהשפיע הלאה לשם כך צריך צינור, המעביר ממקום אחד למשנהו. אבל אם בעיקולי ופישורי נסתם הצינור והמים לא עוברים. קורים כאן שני דברים, גם עצם מה שהמים נשארים במקומם. וגם שהצינור מאבד את מציאותו בתור צינור בזה שאינו מער ביר שהרי כל מציאותו ומעלתו היא בזה שמוביל ממקום למקום.

הקב"ה שהוא מקור הטוב נותן הכל. השפע צריך לעבור דרך צינור לכלל ישראל, אבל אם הוא לוקח לעצמו ואינו נותן לזרם הלאה הרי מקל קל הוא בזה את הצינור, ואז הכל נעצר ואין את ההשפעה שצריכה להיות.

'טוב עין הוא יבורך' זה שני הדברים: טוב עין מבורך והוא עצמו מבורך, בזה שברוב טובו הוא מקבל בשביל להשפיע לאחרים. במה דברים אמר רים, רק כאשר הדברים נמסרים כנתינתם בשלימות כמו שניתנו מידי הקב"ה וכרצונו, אבל אם יש לו לאדם בתוך זה גם חשבונות לעצמו, אזי יש בזה קלקול והכל נעצר ומתקלקל ואין כאן צינור.

בספר דעת תבונות מביא על השאלה שנשאל למה רצה הקב"ה לברוא הנבראים. וכתב לבאר שם שכונות ה' יתברך בהבריאה היא כי הקל ית"ש הוא תכלית הטוב וודאי ואמנם חוק הטוב הוא להיטיב, חוק הטוב זהו המציאות של טוב, לעשות טוב. זהו מה שרצה ית"ש לברוא נבראים כדי שיוכל להיטיב להם. זו התכלית שלשמה ברא הקב"ה את העולם והעמיד אותנו בעולמו בכדי שיוכל להיטיב עמנו.

וביאר בזה אאזמ"ר דאין זה כמו שאנו רגילים להבין ולפרש שרצונו ית"ש להיטיב עם בריותיו הוא, הכל למעננו. לכבודו ולהנאתו, שהרי כל העולם כולו נברא בשבילי, וכאילו שהיה יכול לוותר ולומר אי אפשרי בהטבות אלו. שבאמת שגגה גדולה היא וחלילה לחשוב כן. אלא הפירוש בזה הוא ש'חוק הטוב הוא להיטיב', זה המציאות של טוב, וטוב ה' לכל. המידה של טוב הוא להיטיב. לא היינו הטבה מוחלטת ומושלמת בלא הגבלה, לא

איתא בגמרא נדרים לח. אמר רבי חמא בר חנינא לא העשירי משה אלא מפסולתן של לוחות שנאמר: 'פסל לך' פסולתן שלך יהא. אמר רבי יוסי בר חנינא בתחילה לא נתנה תורה אלא למשה ולזרעו שנאמר: 'כתוב לך', 'פסל לך'. מה פסולתן שלך יהא אף כתבן שלך יהא ומשה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל ועליו הכתוב אומר: (משלי כ"ב) 'טוב עין הוא יבורך'.

מבואר בדברי הגמ' שלא ניתנה התורה אלא למשה ולזרעו וכשם שהפסולת ניתנה לו שתהא שלו כך גם התורה ניתנה לו והיא שלו אלא שמרע"ה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל נתן להם את הכל בלי להשאיר אצלו מאומה. מסרה ליהושע, מסרה בשלימות, הכל - כל מה שקיבל מהקב"ה הכל מסר לכלל ישראל. ועליו אמר הכ"ת 'טוב עין הוא יבורך'. וזה בעצם סוד הברכה, כלומר - כשמקבל מהקב"ה, הרי כל מה שמקבל הוא על מנת למסור לאחרים וזאת המידה טובה, העין טובה שיש לו, שכל מה שמקבל נותן ואינו משאיר דבר לעצמו. נותן הכל.

וזו היא ממידותיו של הקב"ה נותן הכל לכלל ישראל ובעצם לכל העולם כולו.

במנחות נ"ג דרשינן 'בא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים'. 'בא טוב' - זה משה דכתיב 'ותרא אותו כי טוב הוא'. 'ויקבל טוב' - זו תורה דכתיב 'כי לקח טוב נתתי לכם'. 'מטוב' - זה הקב"ה דכתיב 'טוב ה' לכל'. 'לטובים' - אלו ישראל דכתיב 'היטיבה ה' לטובים'.

טוב זה הקב"ה 'טוב ה' לכל' - המידה של טוב המידה של שפע המידה של למסור הכל בשלימות, ואתה מחיה את כולם, הכל ממידת הטוב מ'טוב עין הוא יבורך'.

ויסוד הדבר הוא שזה מה שהקב"ה נותן לך שפע, המידה הזו של טוב נמסרת הלאה מידי הקב"ה והאדם בעצמו נהיה טוב. ונמצא שהביאור הוא שטוב עין הוא יבורך - הוא יבורך, הוא מבורך בעצמו הוא בכח לברך אחרים.

שני הדברים: הכח לברך הלאה והכח של טוב עין שנתן של עצמו לאחרים. מכח זה הוא מבורך והוא יכול להמשיך ולברך הלאה את האחרים.

אנו לעצמנו כשאר הבע"ח, והרי 'חוק הטוב הוא להיטיב' ועיקר תכלית האדם הוא להיטיב עם זר לתו.

זהו גם הביאור במה שאמרו (אבות פ"ד כ"א) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם'. שהרי לדברינו בעולם המתוקן הבא אל תכליתו שהכל לזולתו אין מקום לקנאה תאוה וכבוד כי קנאה זה עבור עצמו ותאוה זה עבור עצמו וכן הכבוד הוא עבור עצמו, ולכן אין להם קיום בעולם, שהרי תכלית העולם הוא רק בשביל לתת לאחרים, ולא לתת לעצמו כלום.

והנה תכלית הטוב להיטיב לזולתו אינו רק בגשמיות שהרי גם ברוחניות מצינו שזהו העיר קר. דמצינו במדרש (ב"ר ח"י שרה פרשה ס"א) "ב אלף תלמידים היו לר"ע מעכו ועד אנטפריס וכולם בפרק אחד מתו, למה שהיתה עיניהם צרה אלו באלו ובסוף העמיד שבעה, וכו' א"ל בני הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה אלו לאלו תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם, עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה.

עיניהם צרו אלו באלו, היינו שהיה לימוד מתוך צרות עין שלא היו מוכנים לשתף לימודם ביחד, כל אחד למד לעצמו ולא דאג לזולתו, והיו ממלאים רק מעכו ועד אנטפריס אבל לא את כל א"י. וע"ז אמר להם ר"ע תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם, וכשעשו כן ולא נהגו בצרות עין והיה דעתם עבור האחר ולא לעצמם, עמדו ומלאו את כל א"י תורה, ומשום שהסוד של טוב עין הוא יבורך הוא שאין הגבלה, והריבוי הוא בלי גבול ובלי תכלית ולכן יכול להתמלא כל א"י תורה.

הרי שגם בגשמיות וגם ברוחניות יש את היסוד זה שהאדם אין לו לעצמו ולא כלום, כל מה שיש לו אינו שלו אלא שהקב"ה נותן לו כדי שיוכל לתת הלאה, וזה ממידותיו של הקב"ה, 'טוב עין' טוב זו מידה של ריבוי מידה של שלימות ומידה של שפע, ועד כמה שאדם מקבל והוא מבין שהוא מקבל - אז הוא 'טוב עין הוא יבורך'. הוא מקבל את כח של יבורך של הברכה ויש לו את הכח להעביר את הברכה לזולתו שזהו כמבואר התכלית שהרי 'חוק הטוב הוא להיטיב'.

דבר זה היה נר לרגלי אאזמ"ר זצוק"ל, והרבה לדבר ולחזק בענין זה כמה וכמה פעמים. עתה כאשר אנו מתאספים ביום הזכרון לזכרו, שומה עלינו להתחזק ולהשריש בתוכנו ענין גדול זה, ברוחניות ובגשמיות. ומלבד מה שיהיה בזה תוער לת גדולה לכל אחד ואחד, הרי שיהיה זה בוודאי לכבודו ולזכותו, יהי זכרו ברוך.

נכתב ע"י אחד השומעים

הכל בשפע גדול, בשפע של טוב, 'ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית' הכל מועבר במי דה הזו של טוב, טוב ה' לכל, טוב בשפע בשלימות, ו'חוק הטוב הוא להיטיב' בלי גבול 'טוב עין הוא יבורך' שמחוייב האדם ללכת בדרכו של הקב"ה ולהיות טוב שבמציאותו הוא הטבה לאחרים בלא מחשבה לעצמו כלל, ואשר על כן ממילא כן הוא במציאות, שכל הטוב שהאדם מקבל הרי אינו מקבל לעצמו כלום אלא רק להיטיב לזולתו ומשום ש'חוק הטוב הוא להיטיב'.

וכבר אמרו באבות (פ"ב ו"ב) 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים' ובוודאי שאין הביאור בזה רק שצריך בכל דבר עשייה 'לשמה' 'לשם מצוה', אלא שזהו כל מטרת עשייתו של האדם, שבכל עשייתו המ' טרה אינה כדי לדאוג לעצמו כלל, ומעשיו אינם מכוחו, וצריך להכיר שהכל מאתו יתברך, וצריך לקחת הטבה זו ולהעבירה לזולתו, שזהו תכלית ההטבה כמבואר.

האדם אינו אלא צינור שע"י מובלת ההטבה לזולתו. כלל ישראל הם הצינורות של הכח, של המאגר של טוב וחסד. כל מה שיש בעולם המאגר הגדול שהקב"ה 'טוב ה' לכל' במאגר הזה הכניס הקב"ה אותנו שאנו הצינורות ותפקידנו לקחת הכל ולהעבירו בצורה נקייה ומסודרת דרך הצינור כדי שגיע לזולתו שהוא התכלית להגיע לשל"י מות שהקב"ה חפץ, וכמו שנתבאר שאם אין אנו מעבירים את הטוב בשלימותו הרי מלבד שיש בזה פגיעה בצינור שאינו מעביר את ההטבה ומא' בד את כוחו ואת תכליתו, הרי שיש בזה פגיעה גם במאגר שהוא הטוב שאינו בא אל תכליתו ואינו מיטיב, שזהו כמבואר התכלית של הטוב שהטביע הקב"ה בעולמו 'שחוק הטוב הוא להיטיב' והוא אינו נותן לזה להתקיים.

האדם - יציר כפיו של הקב"ה, בחיר העולם בחכמה בדעת ובתבונה, וכשנולד הרי הוא חסר ישע מצד עצם מציאותו ואינו יכול לעשות לעצמו מאומה ואם לא יחוסו עליו, לא יהיה לו קיום אפילו רגע אחד. והרי שכל חיות ומציאות האדם הוא רק מהמציאות שזולתו מסייע בידו ומחיהו וכן מה שהוא מסייע לאחרים. התלות והקשר הזה מצויים רק אצל בני אדם, לעומת זאת אצל בעלי חיים אין קשר כזה, אפילו הדאגה לצאצאיהם מוגבלת היא רק לתחילת חייהם אבל אין לזה המשך. ומשום שבעלי חיים מצד עצם מציאותם דאגתם לעצמם בלבד, אבל האדם מצד עצם מציאותו חי את חייו רק לזולתו ולא לעצמו כלל וזהו תכלית בריאתו. ובזה צריכים אנו להת עורר ולדון בכל דבר האם מתקיים בנו מציאות זו לדאוג להיטיב לזולתו בלבד, או שמא ח"ו דואגים

מהקב"ה עיקר מטרתו הוא שנוכל לנהוג בו בטר בת עין ולהיטיב עמו לאחרים וע"ז להיות מבורך, כדרך שהקב"ה לוקח את הטוב ומיטיב עמו שהרי 'חוק הטוב הוא להיטיב' וזהו עיקר מטרת קבלת הטוב מאתו יתברך כדי שנוכל להיטיב עמו לאחרים טוב עין הוא יבורך.

ובאמת כשנתבונן בבריאה שברא הקב"ה בעול' מו, הרי כל הנבראים לא נבראו לעצמם כלל אלא בכדי להיטיב ולשמש את הבריאה כולה, מבחי' נת טוב עין הוא יבורך. וכגון השמש שתפקידה להאיר ולחמם את העולם כולו, ואינה משארת כלום לעצמה, שהרי אין שום תכלית בשמש כלפי השמש עצמה. וכן הגשם וכדו' הכל נברא רק כדי לשמש את העולם ולתת הכל בלא להשאיר כלום לעצמם.

וכן כשנצטוונו במצות החסד והטבה וכדומה, הרי שחוף מעצם המצוה שמחוייבים לעשות בשביל האחר, הרי הקב"ה נתן באדם את הכח לחשוב ולדאוג על זולתו, להיטיב לו ולתת לו הכל, ולא לקחת לעצמו, כל מה שמקבל האדם הוא רק בשביל לתת לזולתו. וע"ז אמר ר"ע זה כלל גדול בתורה 'אהבת לרעך כמוך' וכבר עמד בזה הרמב"ן דהפלגה היא כי לא יקבל לב האדם שיאהוב את חבירו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולימד (ב"מ ס"ב א) דחייך קודמין לחיי חבירך, [גבי שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שותין שניהם מתים, ואם שותה אחד מהן מגיע לישוב. דמחוייב הוא לשתות בעצמו אפילו שהשני ימות]. אלא מצות התורה שיאהב חבירו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב, עיי"ש.

וכוונת דבריו שהאדם מחוייב להגיע למצב שהוא שווה בשווה עם חבירו עד שאין לו כלום יותר מהאחר, להשתוות שווה בשווה עם האחר בלא שום הבדל. ולכן הוצרך ר"ע ללמד שמצד הדין ד'חייך עמך' מחוייב האדם לדאוג לחייו קודם לחיי חבירו אבל לולי הך ריבוי באמת מצד החיוב דואהבת לרעך כמוך, לא היה צריך להיות לו שום עדיפות על חבירו ואולי חבירו היה צריך להינצל, דהרי כשם שהוא צריך לחיות גם חבירו צריך לחיות. דבחיוב ואהבת לרעך כמוך נאמר שאין כזה מושג של לעצמו כלל יותר מלאחרים.

ומרגלא בפומיה דאאזמ"ר דיש מצוות שבין אדם למקום ויש מצוות שבין אדם לחברו, אבל לא מצאנו מצוות שהם בין אדם לעצמו. ומשום שהכל נוגע או למקום או לחברו. אבל לעצמו אין כזה מציאות כלל. כל מה שהקב"ה ברא הוא רק לזולתו ואין כלל מציאות של לעצמו, והוא נותן



Servitude by Choice

Harav Hagaon Shmuel Wolman Shlita

Parashas Shelach ends with the very special mitzvah of tzitzis, a mitzvah that the Gemara in *Menachos* deems equivalent to all the mitzvos. The Bach relates this idea to the *passuk*: 'וְרֵאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה' וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם. When we look at the tzitzis we are reminded of the gematria implications of the tzitzis, which correspond to the 613 mitzvos, and this makes us more cognizant of our obligation to keep all these mitzvos. Therefore, the mitzvah of tzitzis, which reinforces our commitment to all 613 mitzvos, is valued as a mitzvah that is equivalent to all the mitzvos.

The Tur uses this concept to answer an interesting question. We all know there's no obligation to wear a four-cornered garment, but if we do choose to wear a four-cornered garment, we then become obligated to put tzitzis on that garment. If we avoid wearing such a garment, we are not contravening any mitzvah. Now, in the times of the Gemara, wearing a four-cornered garment was commonplace – it was the standard mode of dress. Since this was the norm, we can understand that a person would certainly not wear a non-standard garment just to avoid this mitzvah. But styles have changed, and we rarely find ourselves putting on a four-cornered cloak other than our tallis or tallis kattan, which we wear specifically to become obligated in the mitzvah of tzitzis. Why do we go out of our way to fulfill this mitzvah, which is not mandatory?

The Tur (*siman* 24) addresses this question and gives the following answer:

אף על פי שאין אדם חייב לקנות טלית בת ארבע כנפות כדי שיתחייב בציצית... מ"מ טוב ונכון להיות כל אדם זהיר וזריז במצות ציצית שיהיה לו בגד קטן מצוייץ שילבש אותו כל היום כי עיקר מצותה על זכירת המצות ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך דוגמא לדבר כאדם המזהיר לחבירו על ענין א' שקושר קשר באזוורו כדי שיזכרו.

The Tur is saying that although the mitzvah of tzitzis could easily be avoided, we should specifically embrace the incredible opportunity afforded by this mitzvah. When we put on our tzitzis we are gaining a built-in reminder, a constant alarm compelling us to keep our 613 commitments to the Eibishter. It's like a person who ties a string around himself as a

reminder, says the Tur. Therefore, tzitzis is a mitzvah that Klal Yisrael relishes, and we delight in the opportunity to fulfill this mitzvah.

The Tur is giving us a new glimpse into the avodah of wearing tzitzis. Tzitzis is the proverbial post-it note that we constantly carry around as a reminder to be ehrliche Yidden and live a life of Torah and mitzvos. This is why we specifically obligate ourselves in tzitzis, even though the mitzvah was not given as a mandatory obligation.

Which leads us to wonder: If this mitzvah is indeed so fundamental, then why did the Torah make it optional, and leave it for the Tur to tell us that we should make every effort to become obligated in this mitzvah?

To answer this question, we need to first gain further insight into the deeper meaning of this mitzvah.

A Dichotomy?

The Gemara in *Menachos* compares the strands of our tzitzis to a *chosam shel tit*, a cement seal. Tosafos explains that in ancient times, a slave master would force his slave to wear such a seal as a sign of subservience. Similarly, tzitzis are our sign of subservience, showing that we are *avadim* of Hakadosh Baruch Hu. Accordingly, tzitzis are not just a reminder of Hashem's mitzvos, but also act as an ear tag connoting our servitude to Hakadosh Baruch Hu.

This idea seems to compound the above question exponentially. How can tzitzis be a seal of servitude if it is a voluntary mitzvah? Isn't that the antithesis of servitude?

I believe that the concept of tzitzis being a voluntary *chosam shel avdus* does not compound the question but rather hits upon the core of what *avodas Hashem* is all about. The Eibishter wants us to be *avadim*, to be dedicated to fulfilling His *ratzon*. Yet at the same time, the Eibishter is only interested in that relationship of *avdus* when it is voluntary, when it comes from a realization that אֱלֹהֵינוּ מִי בָהּ, and when it reflects an appreciation that there is no greater *zechus* than being an *oved Hashem* – as Tosafos (*Gittin* 11) teaches, what a great *zechus* it is to be עבדו של קצין!

The mitzvah of tzitzis reflects a dichotomy: on one hand, it symbolizes the deepest level of *avdus*, and on the other hand, it is an expression of our desire to serve Hashem and our appreciation of how wonderful it is to be an *eved Hashem*. Therefore, when Hakadosh Baruch Hu commanded us to be *mekabel ol malchus Shomayim* through the *chosam shel avdus* that tzitzis represent, He made the mitzvah optional.

We find a similar concept regarding the *eved Ivri*, whose ear is pierced when he decides to extend his period of servitude. The reason for this piercing, Rashi teaches, is: *אזן ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים*: the ear that heard at Har Sinai that we are meant to be completely subservient to the Eibishter and nevertheless went to become someone's servant deserves to be pierced. If so, why is his ear pierced only after six years of servitude and not immediately after he sells himself? The answer is that originally, he sold himself out of despair. He wasn't seeking a different master; he was simply under financial duress. Only after six years, when he could go free to resume his complete *avdus* to Hashem, but instead willingly chooses to assume a conflicting *avdus*, do we pierce his ear. It's not just *avdus* that the Eibishter seeks – it's the desire to be an *eved Hashem*, and therefore, the *eved* is criticized only when he willingly opts for a different *avdus*.

This dichotomy was evident when we first became *avdei Hashem* as well. On one hand, the Eibishter demanded subservience: *כפה עליהם הר כגיגית*. Yiddishkeit is not a religion where we make the rules; it demands total subjugation. But on the other hand, our acceptance of that *ol malchus Shomayim* had to happen through the voluntary utterance of *naaseh venishma*, reflecting an appreciation for this *avdus* and a desire to accept it. Klal Yisrael were able to blindly sign on to this *avdus* of *כפה עליהם הר כגיגית* out of a recognition that there's no way of life more rewarding than being an *eved Hashem*.

This realization is one that every Yid must internalize: we're not only *mekabel ol Torah u'mitzvos*, but we do so with love.

Kingly Slaves

When we make ourselves subservient to the Eibishter, we become truly free, by freeing ourselves of all our worldly enslavements: *אין לך בן חורין* אלא מי שעוסק בתלמוד תורה. Through this unique *avdus*, we're

able to detach ourselves from all other dependencies and totally commit ourselves to Hakadosh Baruch Hu.

The same Gemara that compares white strands of tzitzis to *chosam shel tit* then goes on to compare to strands of *techeiles* in tzitzis to a *chosam shel zahav*, a golden seal. This would seem to be a very different concept, far removed from the idea of tzitzis being a *chosam shel avdus*, yet they're both part of mitzvas tzitzis, all wrapped together in one *keshes shel kayama*.

I think the message is clear: We must don the tzitzis and recognize the *chosam shel tit*, the absolute *avdus* to Hakadosh Baruch Hu. But that comes together with the understanding that by accepting this *avdus* we are really becoming *bonei melachim* who wear a *chosam shel zahav*. By becoming *avdei Hashem* we experience the reality of *eved melech melech*. *Techeiles* is a constant reminder of the *kisei hakavod*, thus reinforcing our relationship with our Master and spurring us to become greater people.

This new appreciation for the mitzvah of tzitzis can give us an invigorating daily boost. When we awake every morning and see the tzitzis, we see the *chosam shel tit* that symbolizes our *bittul* and *avdus* to Hakadosh Baruch Hu and serves as a constant reminder of our obligation to fulfill all 613 mitzvos. But before we put those tzitzis on, we can stop for a moment and ask ourselves: Am I obligated to be an *eved Hashem*, who's *mekabel ol Torah u'mitzvos*? Or do I desperately want to be an *eved Hashem*?

The Eibishter fashioned the mitzvah of tzitzis to incorporate daily *kabbalas ol mitzvos* –but out of love, and with the realization that the *chosam shel tit* is ultimately a *chosam shel zahav* that allows us to be big people and live a life of true *bonei chorin*.

In being *mechanech* the next generation, we certainly have to ensure that they understand the necessity of the *chosam shel tit* and *kabbalas ol Torah u'mitzvos*. But are we as careful to give over the message that it's *gut tzu zein a Yid*, that it's a *chosam shel zahav* that we embrace voluntarily?

May the Eibishter grant us the *siyatta d'Shmaya* that when we read the parashah of tzitzis, we not only renew our awesome responsibility to be *avdei Hashem* but also reorient ourselves that it's *gliklach tzu zein a Yid*. That is a Yiddishkeit that flourishes, a Yiddishkeit that is contagious, and a Yiddishkeit that will constantly bring us closer to the Eibishter.

Gut Shabbos.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by



NACHLA UMENUCHA
Burial Plots in Eretz Yisroel
Michael Schoemann